
Werkbezoek Surituin volgroeen, augustus 2006

Verslag van werkbezoek 7-11 augustus aan het ministerie van LWV, afdeling ODLOAV te Paramaribo, Suriname

G. del Prado, hoofd afdeling Groente-Onderzoek ODLOAV
K. van Wijk, onderzoeker Praktijkonderzoek Plant en Omgeving

SURITUIN

Augustus 2006

Surituin

Het Surituin project is in 2005 van start gegaan als samenwerking tussen het Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij (LVV) in Suriname en het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), Nederland, samen met Surinaams en Nederlands bedrijfsleven. Het project sluit aan bij de activiteiten van het Agrarisch Sector Plan voor Suriname, bij de uitvoering waarvan LNV het Ministerie in Suriname ondersteunt.

In het kader van de ontwikkelingsrelatie met Suriname is de agrarische sector benoemd als speerpunt. Daarbinnen is de ontwikkeling van de tuinbouwsector prioritair. Samenwerking met Suriname in het ontwikkelen van kennis en vaardigheden voor de export van groenten levert zowel voor Suriname als voor Nederland voordeel op: voor Suriname export mogelijkheden en daarmee een economische impuls, voor Nederland betrouwbare producten tegen een concurrerende prijs. Het project draagt onder andere bij aan de volgende beleidsspeerpunten van LNV:

- Duurzame productie en veilig voedsel;
- Opbouw van locale deskundigheid en instanties;
- Bevorderen van bilaterale economische samenwerking.

Doelstelling

De doelstelling van het project is verhoging van zowel de hoeveelheid, als de kwaliteit van de export van groenten naar Nederland. De doelstelling betreffende kwaliteitsverbetering heeft zowel betrekking op vermindering van verliezen veroorzaakt door suboptimale verpakking en koeling, als mede op vermindering van afkeuringen betreffende de voedselveiligheid (residuen).

Het project sluit als externe prikkel aan bij bestaande initiatieven van Surinaamse exporteurs die al worden ondersteund door het Surinaamse Ministerie van Landbouw (LVV) met trainingen over Good Agricultural Practise en voedselveiligheid. Verder verwijderd doel is binnen dringen op de toeristen markt in het Caraïbisch gebied, waar hotels en andere partijen hoge kwaliteitseisen stellen.

Wanneer u meer informatie over het Surituin project wilt krijgen of wilt bijdragen aan de doelstellingen van dit project dan kunt U contact opnemen met de onderstaande personen.

Suriname

Mevr. P. Y. Milton
Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij
Paramaribo
Telefoon: +597 472442
Fax: +597 420152
E-mail: odlb.ond@sr.net

Nederland

Dhr. A. P. Everaarts
Praktijkonderzoek Plant en Omgeving
Lelystad
Telefoon: +31 320 291671
Fax: +31 320 230479
E-mail: arij.everaarts@wur.nl

Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij
Afdeling ODLOAV.

Adres : Letitia Vriesdelaan 8,
: Postbus 160,
Paramaribo, Suriname
Tel. : + 597 472442
Fax : + 597 420152
E-mail : odlb.ond@sr.net

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving
Sector AGV

Edelhertweg 1, Lelystad
Postbus 430.
8200 AK Lelystad, Nederland.
tel: +31 320 29 11 11
fax: +31 320 23 04 79
e-mail: info.ppo@wur.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Doel van het bezoek.	5
1.2	Achtergrond.....	5
2	Chronologisch verslag van activiteiten.....	9
3	Conclusies	11
	Literatuur	13
	Bijlage 1. Verslag van Presentatie “Surinaamse Groenten in Nederland”	15
	Bijlage 2. Conclusies enquête exporteurs van Surinaamse groenten naar Nederland ...	17
	Bijlage 3. Concept Voorstellen Werkplan augustus 2006	19

1 Inleiding

Surutuin is een samenwerkingproject tussen het *Ministerie van landbouw, Veelteelt en Visserij (LW)*, *afdeling ODLOAV te Suriname* en het *Praktijkonderzoek Plant & Omgeving, sector AGV te Nederland* met als doel een tuinbouwtechnologische vernieuwingsimpuls tot stand te brengen voor de groenteteelt in Suriname. Surutuin bestaat in 2006 uit 2 deelprojecten: Optimalisatie Export Verpakking (Pakgroen) en Vollegrondsgroenteteelt (Volgroen).

1.1 Doel van het bezoek.

Het doel van het bezoek was:

- a) voorbereidingen maken voor aanleg vervolproef voor kouseband,
- b) beoordeling van kandidaat voor aanstelling nieuwe onderzoeksassistent,
- c) ideeën ontwikkelen voor verdere invulling van groentenproeven binnen Volgroen,
- d) eerste afspraken maken rond uitvoering dozenproef.

1.2 Achtergrond

Ad a) voorbereidingen maken voor aanleg vervolproef voor kouseband. In najaar 2005 is een eerste teeltproef met het pilotgewas kouseband uitgevoerd in een geplande serie van 4 teeltproeven. Doel van de proeven is de continuïteit en gelijkmatigheid van de groenteproductie te bevorderen zodat het hele jaar door voldoende groente voor export beschikbaar is.

Uitgangssituatie: het klimaat in Suriname kent een aantal **kritieke perioden** voor de teelt (de grote en kleine natte periode en de tussenliggende perioden waar droogte een probleem kan vormen.)

Door een aantal te toetsen teeltmaatregelen wordt getracht de groenten productie en continu aanvoer zo veel mogelijk veilig te stellen. Zo wordt in **droge** tijden door eenvoudige irrigatie het gewas van water voorzien en in **natte** perioden het gewas beschermd door afdekken met plastic van de teeltstrook en plantvoet tegen overvloedige regen. Dit vindt plaats naast de al toegepaste praktijkmaatregelen; “teelt op hoge bedden” en afvoer van het “overtollige water” via de greppels. In de proef worden de volgende behandelingen getoetst:

- Irrigatie,
- Afdekking grond van teeltstrook
- Irrigatie + afdekking grond teeltstrook
- Standaard (niet geïrrigeerd noch afgedekt).

Keuze pilotgewas: het pilotgewas kouseband is gekozen op de stakeholders-bijeenkomst in februari 2005.

In latere contacten met de exporteurs kwam de wens naar voren de teeltproeven uit te voeren met een vruchtgewas als pilotgewas. Deze wens werd geuit op de exporteursbijeenkomst van 6 juli 06 op Kwatta (zie in bijlage 1 het verslag) en werd bevestigd in de naderhand gehouden enquête onder de exporteurs. (zie conclusies van enquête in bijlage 2). Argumenten voor deze wens zijn dat er al genoeg ervaring met de teelt van kouseband bestaat en men zelf initiatieven neemt ter verbetering van de teelt, waardoor deze relatief gemakkelijk uit te voeren is. Verder heeft de teelt een laag rendement en kouseband wordt steeds minder geëxporteerd vanwege concurrentie van andere landen die niet alleen betere kwaliteit leveren, maar ook goedkopere

exportkosten hanteren. Ook kan, in tijden van productschaarste bij de eigen telers, een exporteur vaak een beroep doen op vele kleine buurttelers om voldoende product voor export te verkrijgen. Toch is besloten de proeven met het gewas kouseband voort te zetten om de continuïteit van het onderzoek en de resultaten te waarborgen. Kouseband moet gezien worden als een voorbeeldgewas. De resultaten van de teeltbehandelingen zijn trendzettend voor andere gewassen.

Voorgaande teeltproeven: De *eerste* teeltproef is in 2005 uitgevoerd van 1 augustus tot 28 oktober. De opzet, uitvoering en resultaten zijn beschreven in het "Verslag Continueelt Kouseband 2005". Kort gezegd waren de totale opbrengst en de exportopbrengst bij de behandelingen "afdekking" en "afdekking + irrigatie" meer dan 10 % hoger dan de standaard onbehandeld. Deze meeropbrengsten waren echter statistisch niet betrouwbaar verschillend. De *tweede* teeltproef is 31 oktober 2005 ingezaaid. Kort na opkomst ontstond er veel schade door de boontjesdief, een vogel die het hart uit de jonge bonenplantjes pikt. Ook de ingeboete planten werden aangevreten. De schade werd zo groot dat half november besloten is de proef af te breken.

Op 5 december is *opnieuw* kouseband ingezaaid. Tegen vogelschade werden plastic franjes opgehangen, wat de vogels weg hield. Na een voorspoedige opgroei werd het gewas zeer zwaar aangetast door virus.

Daardoor moest de proef op 25 januari 2006 afgebroken worden.

De definitieve financiering van de voortzetting in 2006 van project Surituin werd pas vanaf 1 april 2006 zeker. Vervolgens ontstonden er problemen met de beschikbare arbeid voor de uitvoering van de proef en viel de grote regentijd in Suriname vervroegd in april in. Zodra extra onderzoeksondersteuning geregeld is, worden de proeven voor de continueelt voortgezet met dezelfde behandelingen als de eerste teelt.

Verandering wijze van irrigatie: voor de eerste proef is gekozen voor een irrigatiesysteem met sprinklers op een hoogte van ca 20 centimeter. Voordeel was dat het systeem in Suriname te koop was, en daardoor gemakkelijk aangeschaft kon worden en met deskundig ondersteuning van de leverancier geplaatst kon worden. Nadeel is dat de controle over de onberegende veldjes moeilijk is doordat het water door de wind naar alle delen van het veld wordt gebracht. Er moest dus meer arbeid worden ingezet om dit tegen te gaan.

Bij de voortgezette teelt is gekozen voor eenvoudige drip-irrigatie met T-tape. De T-tape is daarvoor vanuit Nederland meegenomen. In de literatuur worden de volgende voordelen van T-tape voor de praktijk aangegeven: a) water wordt meer gericht bij de wortels gegeven, waardoor minder waterverlies via de grond en door verdamping en een meer uniforme watertoediening, b) de grond slaat minder dicht (minder structuurbederf) dan bij beregening, c) doordat de grond op beperkte plaats nat wordt, wordt onkruidgroei als gevolg van watergift niet extra bevorderd, zoals bij breedwerpige irrigatie, d) door de betere teeltomstandigheden wordt de opbrengst verhoogd en de kwaliteit van de groenten beter, e) met aanvulling met een doseersysteem kan vloeibare meststof met de drip-irrigatie meegegeven worden, waardoor de plant gerichter bemest kan worden.

Voor de proef is in Nederland T-tape type TSX 510-20-500 aangeschaft bij firma Daily drip. Deze firma is wereldwijd actief. De code 510 is een maat voor de tape diameter (ca 16 mm) en dikte (ca 0,15mm) van het plastic. De code 20 betreft de druppelafstand (afstand tussen de gaatjes) en de code 500 is de waterafgifte per uur per 100 meter tape bij een druk van 0,5-0,6 bar. De werkdruk is 0,5-0,6 bar. Boven 0,8-1,0 bar kan de tape barsten. De tape dient met de gaatjes naar boven te worden aangelegd. Voor een gelijkmatige waterafgifte zijn percelen van 150 m

lengte maximaal. De waterafgifte kan eenvoudig vanuit een hoger staande voorraadbassin (ton) met de natuurlijke druk plaatsvinden maar meestal wordt de druk met een pomp geregeld. Een goede drukregelaar is dan vereist. Kostenopgave in Nederland: een rol T-tape van 2300 m. kost € 228, - omgerekend ca € 0.10 per meter, een Pomp RVS 220 V kost € 183, een Venturie Unit met bypass € 148; 100 m. Tricoflex toevoerslangen met koppelingen: € 387.

Ad b) Aanstelling nieuwe onderzoeksassistent. Door het plotselinge overlijden van een proefveldwerkster en de aanstaande pensionering van een proefveldmedewerker, is er een tekort aan goede proefveldmedewerkers ontstaan. Daarom is in overleg met de financier besloten, dat een nieuwe proefveldmedewerker aangesteld kan worden op kosten van het project voor duur van de toegezegde financiering, te weten tot 31 maart 2007.

Ad c) ideeën ontwikkelen voor verdere invulling van groente proeven binnen Volgroen.

Naast de geplande kouseband proeven en de acties voor aanpassing van het middelen gebruikt is er waarschijnlijk budgettaire ruimte voor aanvullend onderzoek binnen Volgroen. Onzeker is hierin wat de acties voor aanpassing middelengebruik gaan kosten. Vooruitlopend op eventuele budgettaire ruimte is het goed alvast te brainstormen over aanvullende wensen vanuit de sector, zoals die regelmatig naar voren komen in contacten met de exporteurs.

Ad d) eerste afspraken maken rond uitvoering

In najaar is een 2^e dozenproef gepland om nieuwe typen dozen met wel en niet gekoeld product te exporteren van Suriname naar Nederland om de kwaliteit van de dozen en het vervoerde product bij aankomst te testen.

2 Chronologisch verslag van activiteiten

Maandag 7 augustus 2006.

- Na ontvangst zijn afgeleverd de uit Nederland meegenomen T-tape, het plastic voor grondafdekking en de media (voor schimmelcultures e.d). Daarna is er gesproken over de proef en de keuze van het pilotgewas. De keuze van het pilotgewas is ook besproken op een bijeenkomst met exporteurs in het gebied Kwatta. Daar waren niet alle exporteurs aanwezig. Daarom is besloten de exporteurs te bezoeken voor een enquête. De enquête resultaten gaven aan dat het ontbreken van goed uitgangsmateriaal voor de teelt en de naoogstproblemen belangrijke knelpunten zijn. Buiten de competentie van het project vallen de knelpunten als hoge kosten van transport en de afhandelingkosten voor het vertrek van de producten. De conclusies van de enquête zijn in de bijlage opgenomen.
- *9 uur:* Bezoek aan de Directeur van het Proefstation, dhr. Bhansing samen met Mw. Milton en Mw. del Prado. Na welkom wordt het werkprogramma voor komende week doorgesproken en gesproken over de voorgenomen aanstelling van een onderzoeksassistent.
- Vervolgens is het proefveld bekeken. Dit was onkruidvrij gemaakt.
- Daarna is een kiemproef kousebandzaad ingezet; de plantjes worden na kieming verder getest op vroege virusaantasting; er zullen meerdere partijtjes worden gekocht en getest.

Dinsdag 8 augustus.

- Proefplan kouseband is verder doorgesproken tot 10 uur.
- Vanaf 10 uur samen met Mw. van Sauers en Mw. del Prado een gesprek gehad met de kandidaat voor de functie onderzoeksassistent, dhr. L. Soebie, Hij is afgestudeerd op het NATIN in de richting Landbouw. Hij heeft stage gelopen op het SELOS en heeft daar onder andere een screening met maïsrassen uitgevoerd. Hij heeft een rijbewijs. Mw. Milton en dhr. Bhansing kennen de kandidaat vanuit de opleiding waar zij beiden les geven. De kandidaat is akkoord bevonden. Hij zou al 15 augustus kunnen beginnen. Dhr. Van Wijk geeft het akkoord door aan dhr. Everaarts met verzoek dit verder af te handelen met Mw. Milton en ook om budget vrij te maken. Hij zal binnen Surituin Volgroen zowel voor de teeltproef als voor de activiteiten rond aanpassing middelengebruik ingezet worden.
- Met de plaatselijke installateur dhr. Oosthuizen het proefveld bezocht en gevraagd of hij het T-tape-systeem (leidingen, koppelingen etc) mede verder kan aan leggen. De aanleg met het aanwezige materiaal was volgens hem goed mogelijk. Hij komt donderdag 10 augustus voor de verdere aanleg en neemt ook een drukmeter en koppelingen mee.
- 's Avonds op radio Apintie samen met Mw. del Prado een life interview gegeven over project Surituin.

Woensdag 9 augustus

Vrij; Dag der Inheemsen. Nieuw ingestelde Surinaamse feestdag als erkenning van inheemsen.

Donderdag 10 augustus.

- Een opzet voor aangepast werkplan kousebandproef is gemaakt inclusief een concept kosten plaatje. Mw. Del Prado vult het verder aan.
- Bezoek dhr. Oosthuizen is uitgesteld vanwege ziekte van zijn vrouw. Nieuwe afspraak op dinsdag 15 augustus. Dhr. Amatredjo, onderzoeksmedewerker, betrokken bij de aanleg, zal er dan ook bij zijn.

- Voorlopig is week 40, 2-6 oktober voor dozenproef gereserveerd. Mw. del Prado neemt het op met dhr. van de Geijn. Ze wil naar aanleiding van de enquête bij de exporteurs met 2 exporteurs de dozenproef willen uitvoeren en met 2 gewassen.

Vrijdag 11 augustus.

- Evaluatie van het werkbezoek en bespreking over voortgang Volgroen met Mw. Milton en Mw. del Prado.

- De mediakosten worden uit het materieel budget betaald.
- Over de andere kosten is niet duidelijk gecommuniceerd.
- Mw. Milton zal met dhr. Everaarts hierover mailen of bellen.
- Volgende week dinsdag (15 augustus) willen Mw. del Prado en Mw. Milton praten over de aangepaste proefvoorstellen. Daarna kunnen de kosten worden begroot. (zie voorstellen in bijlage 3). Naast kouseband continueert zijn er vanuit PPO voorstellen voor a) uitdragen resultaten van kousebandproef. b) toetsing van effecten van oogstbeschadiging op uitstalleven bij sopropo c) snelle toetsing van virus op kouseband zaadpartijen. Verder komen er nog voorstellen voor sanering van middelengebruik. Deze voorstellen en bijgaande begroting lopen via Mw. A. van Sauers (LVV) en dhr. A. Ester (PPO).

- Er zijn foto's gemaakt van profielkuilen op proefveld. De opbouw is zeer heterogeen (vastgesteld door het hoofd van de afdeling Agrohydrologie en Bodemvruchtbaarheid Mw. Kromokardi). Ter oplossing hiervan zijn de plantgeulen opgevuld met potaarde (humus).

3 Conclusies

In de bezoekweek is gewerkt aan de gestelde doelen met de volgende resultaten:

a) Voorbereiden en aanleggen vervolgproef voor kouseband

- De T-tape is vanuit Nederland aangeleverd. De waterton, pomp, toevoerleidingen zijn aanwezig; koppelingen en drukmeter e.d. zal de installateur ter plaatse leveren.
- het plastic voor de grondafdekking is vanuit Nederland aangeleverd.
- aanleg van T-tape op proefveld is voorbereid; definitieve aanleg is door omstandigheden verschoven naar 15 augustus.
- Het concept draaiboek is doorgesproken en aangepast.
- Het concept kostenplaatje van de kousebandproef is opgesteld en wordt komende tijd door LVV verder ingevuld.
- Het veld is onkruidvrij gemaakt door de dienst ondersteuning.

b) Aanstelling assistent onderzoeker

- Met de kandidaat is gesproken; hij is akkoord bevonden.
- De aanstelling kan definitief geregeld worden door Mw. Milton (LVV) en dhr. Everaarts (PPO).
- De aanstelling voor het project zal plaatsvinden voor de duur van de toegezegde financiering voor Surituin, zijnde tot 1 april 2007.
- Binnen Surituin Volgroen zal de kandidaat zowel voor de teeltproef als voor de activiteiten rond aanpassing middelengebruik ingezet worden.

c) Ideeën ontwikkelen voor Vervolg van groenteproeven

- Concept ideeën zijn opgesteld aansluitend aan de vragen uit de praktijk.
- Binnen LVV worden deze verder besproken over wenselijkheid en mogelijkheid van uitvoering.
- Vervolgens zal een kostenbegroting gemaakt worden.

d) Afspraken maken voor uitvoering dozenproef.

- Voorlopig is week 40, 2-6 oktober voor dozenproef gereserveerd.
- Mw. del Prado neemt het op met dhr. F. van de Geijn. (ASFG).
- Het plan is met 2 gewassen en via 2 exporteurs de dozenproef uit te voeren.

Literatuur

Prado del, G., K. van Wijk, Verslag Continuïteit Kouseband 2005, Project Surituin, LW- ODLOAV Suriname en PPO Nederland, 56 pg.

Informatie over T-tape:

[http:// www.t-tape.com](http://www.t-tape.com)

http://akc.nl/tekstactueel_water_opt_4.html

Bijlage 1. Verslag van Presentatie “Surinaamse Groenten in Nederland”

MINISTERIE VAN LANDBOUW, VEETEELT EN VISSERIJ
Onderdirectoraat Landbouwkundig Onderzoek, Afzet en Verwerking
(ODLOAV)

Verslag
Presentatie “Surinaamse Groenten in Nederland”,
verzorgd door Mw. G. Del Prado, Hoofd Afdeling Groente-onderzoek ODLOAV

d.d. 06 juli 2006

Tijd: 19.00 – 21.30 u

Locatie: Conferentiezaal LVV Kwatta

Aanwezigen:

In totaal waren er 34 participanten. De groep participanten bestond uit exporteurs, landbouwers en LVV medewerkers.

Programma:

- ◇ Welkomstwoord/Opening – Mw. P.Y. Milton M.Sc.
- ◇ Presentatie “Surinaamse groenten in Nederland” – Mw. G. Del Prado M.Sc.
- ◇ Korte break
- ◇ Vragen/Discussie/Opmerkingen
- ◇ Slotwoord - Mw. P.Y. Milton M.Sc.

Doel presentatie:

Informatie, welke werd verkregen uit een recent oriëntatiebezoek in samenwerking met het Nederlands Onderzoeksinstituut PPO (Praktijkonderzoek Plant en Omgeving) aan importeurs van Surinaamse groenten in Nederland, verschaffen aan exporteurs, landbouwers en voorlichters.

Middels een PowerPoint weergave, welke met veel fotomateriaal geïllustreerd was werd de informatie aan de aanwezigen gepresenteerd.

Tijdens de vragen/discussieronde kwamen onder meer de volgende zaken naar voren:

- ◇ Volgens de mening van een exporteur is de kwaliteit van groenten afhankelijk van de waterhuishouding;
- ◇ Exporteur Sukul beklagde zich over het feit dat hij het vorig jaar van LVV een stuk terrein op Santo heeft aangevraagd en nog geen respons daarop heeft ontvangen;
- ◇ Bovengenoemde exporteur gaf aan dat de Minister van LVV in november 2005 tijdens een bijeenkomst op LVV de exporteurs toegezegd heeft een meeting met stakeholders te zullen organiseren, maar dat dit nog niet geschied is en dat tijdens dezelfde bijeenkomst aan Min. LVV gevraagd is om zijn invloed aan te

wenden om te pogen de hoge transportkosten van de luchtvaartmaatschappijen gereduceerd te krijgen;

Hr. Sukul is van mening dat aangezien de SLM een staatsbedrijf is het Ministerie van LVV dient te onderhandelen met de SLM over de vrachttarieven.

- ◇ Het feit dat de kouseband export zo goed als volledig is komen weg te vallen, vanwege het feit dat door de hoge transportkosten export van dit product thans niet rendabel is;
- ◇ Hoge lokale afhandelingskosten. De exporteurs gaven aan dat het grootste probleem met betrekking tot de export van groente naar Nederland betreft de kosten van de SLM, met name de afhandelingskosten, die vaak hoger liggen dan de vrachtkosten zelf;
- ◇ De noodzaak dat wordt gewerkt aan verlagen van de OB, afhandelingskosten en security charge;
- ◇ De algemene zorg van exporteurs dat de Nederlandse markt verloren dreigt te gaan voor Surinaamse exporteurs, vanwege het feit dat de totale kosten voor import uit Suriname heel hoog zijn in vergelijking met andere landen;
- ◇ Problematiek m.b.t verpakking van de producten (productselectie, behandeling, kwaliteit van het verpakkingsmateriaal);
- ◇ Onvoldoende/geen bekendheid bij landbouwers met het feit dat door LVV bodemvruchtbaarheidsonderzoek kan worden verricht;
- ◇ Behoefte aan selectie van kwalitatief goed lokaal geproduceerd groente-zaad;
- ◇ Behoefte aan intensievere communicatie vanuit LVV met de telers.

Op de vraag van Mw. Del Prado op welke gewassen de vervolg onderzoeksactiviteiten in samenwerking met PPO zich voornamelijk zouden moeten richten op basis van de ondervonden problemen en het economisch belang worden door de exporteurs en telers twee gewassen genoemd m.n. antroewa en sopropo.

Voor tot de sluiting werd overgegaan werden enkele mededelingen gedaan:

- ◇ Een boerenregistratie in het Kwattagebied is in voorbereiding. De medewerking van de aanwezigen hiertoe wordt gevraagd;
- ◇ Binnenkort zal LVV een training Kwaliteitsmanagement voor vers fruit en verse groenten organiseren;
- ◇ Onlangs heeft Mw. van Sauers in Nederland (juni 2006) een training gevolgd, waarbij eveneens aan de orde kwamen aspecten betreffende certificeringseisen voor Europa (EuroGap). Hierover zal door haar in de tweede helft van de maand augustus een presentatie worden verzorgd. De aanwezigen zullen tijdig hiervan op de hoogte worden gesteld.

Bijlage 2. Conclusies enquête exporteurs van Surinaamse groenten naar Nederland

Conclusies: juli 2006

- Van 9 geregistreerde exporteurs zijn er 6 geënquêteerd.
- Op dit moment is het meest geëxporteerde gewas sopropo, gevolgt door oker.
- De sterke exportgewassen zijn op dit moment sopropo, oker en antroewa.
- Sem heeft financiële voordelen doordat dit gewas weinig inputs nodig heeft; de vraag is echter gering.
- Op dit moment wordt er minder boulangier geëxporteerd vanwege biologische afwijkingen door plagen (tomateboorder).
- De vraag naar kouseband is afhankelijk van het aanbod vanuit het Dominicaanse Republiek. De kouseband markt is hierdoor sterk verkleind; vanwege het feit dat de totale kosten voor de import vanuit dat land minder zijn is een van de redenen dat voor dat land gekozen wordt boven Suriname.
- De exporthoeveelheid hangt af van de vraag vanuit Nederland en niet van het aanbod vanuit Suriname. Bij schaarste koopt de exporteur van meerdere boeren op waardoor hij toch invulling geeft aan wat er gevraagd wordt.
- De export hoeveelheid van groenten naar Nederland is seizoen gebonden; in de zomer is er minder vraag dan in de winter. Dit vanwege het feit dat de bevolking in de zomer wegtrekt voor vakantie en de productie van Surinaamse groenten in kassen in Nederland tijdens die periode hoger is (m.n. peper, antroewa en bitterblad).
- Exporteurs hebben behoefte aan aandacht vanuit het Ministerie. De afdeling is met open armen ontvangen en de mensen waren goed gestemd om een zegje te kunnen doen en zich betrokken te voelen bij onderzoek voor verbetering.
- Er wordt toegegeven dat verbetering van de export een noodzaak is; exporteurs stemmen toe hierbij een bijdrage te leveren, terwijl er aan het Ministerie wordt verzocht om mee te helpen aan onderhandelingen met de SLM voor wat transportkosten betreft.
- In vergelijking met de teelt, is er een grotere behoefte aan aandacht voor na-oogst behandelingen (inclusief verpakking).
- Er wordt naar begeleiding gevraagd voor met name het volgende:
 1. aanmaak en import van geschikt zaaizaad voor efficiënte productie.
 2. kwaliteitskeuringen en residuen onderzoek om afkeuringen op schiphol te voorkomen.
- Voor verbetering van de kwaliteit is begeleiding voor het volgende vereist:
 1. aanmaak van zaaizaad; men geeft duidelijk aan dat de juiste know-how hiervoor niet aanwezig is.
 2. verbetering en optimalisatie van na-oogst behandelingen per export gewas voor behoud van de kwaliteit.
 3. optimalisatie van de verpakking; men is bereid aan de verpakkingseisen te voldoen als de juiste verpakking beschikbaar is tegen een gunstige prijs.

G. del Prado, M.Sc. en S. Jhagroe
Afdeling Groente-onderzoek

Bijlage 3. Concept Voorstellen Werkplan augustus 2006

Surtuin Volgroen

	Onderzoek	periode	Kostenbegroting materiaal/monster analyse	(Proef-)plaats	Opmerkingen
1	Kouseband				
1a	Continueelt Kouseband 2 teelten	Jaarrond (start aug 06 voortzetting in 2007)		LWV Paramaribo	Met dezelfde behandelingen als continu teelt; toepassing afdekking plastic in combinatie met irrigatie slangen onder folie; objecten: - Onbehandeld: - Alleen Afdekking plastic - Alleen Irrigatie slangen - Afdekking plastic + Irrigatieslang
1b	continueelt: uitdragen conclusies/ proeven'05/06 in een presentatie	Okt-dec + voortzetting in 2007		In regio door LWV Paramaribo	
1c	Aanzet voor ontwikkelen Snelle screeningsmethode virus op kouseband zaad	Okt-dec		LWV Paramaribo	Nodig gaasdoek, steunmateriaal teelt kouseband en teeltbenodigheden voor ca 50 m teelt
2	Invloed oogstbeschadiging op kwaliteit in uitstalleven sopropo en andere gewassen	okt/nov		LWV Paramaribo	- Koelvitrine voor nabootsing uitstalleven. - aankoop product voor uitvoering
3	Toetsing alternatieven voor Gewasbeschermings- middelen in meerdere gewassen	2006 (voortzetting 2007)		LWV Paramaribo	Toetsing op: effectiviteit, phytotoxiciteit en residu

Mw. Del Prado zal de gemaakte voorstellen op dinsdag 15/8 met Mw. Milton bespreken. Daarna wordt de kostenbegroting gemaakt.